

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

СЕКТОР ЗА НАДЗОР НАД ДЕЛАТНОШЋУ
ДОБРОВОЉНИХ ПЕНЗИЈСКИХ ФОНДОВА

СЕКТОР ДОБРОВОЉНИХ ПЕНЗИЈСКИХ ФОНДОВА У СРБИЈИ

Извештај за четврто тромесечје 2012. године

Април 2013. године

Садржај:

1. Увод.....	2
2. Пословање добровољних пензијских фондова	6
2.1. Учесници на тржишту	6
2.2. Нето имовина добровољних пензијских фондова	7
2.3. Структура имовине добровољних пензијских фондова.....	8
2.4. Обим трговања пензијских фондова хартијама од вредности.....	9
2.5. Накнаде друштава за управљање	10
2.6. Трансакциони трошкови	11
2.7. Број и структура корисника добровољних пензијских фондова..	12
2.8. Уплате доприноса, исплате средстава и пренос средстава.....	15
3. Закључак	18
Додатак: финансијски извештаји друштава за управљање добровољним пензијским фондовима и добровољних пензијских фондова.....	22
i) Регулаторни оквир.....	22
ii) Финансијски извештаји друштава за управљање добровољним пензијским фондовима	22
iii) Финансијски извештаји добровољних пензијских фондова	25
iv) Прилози	27

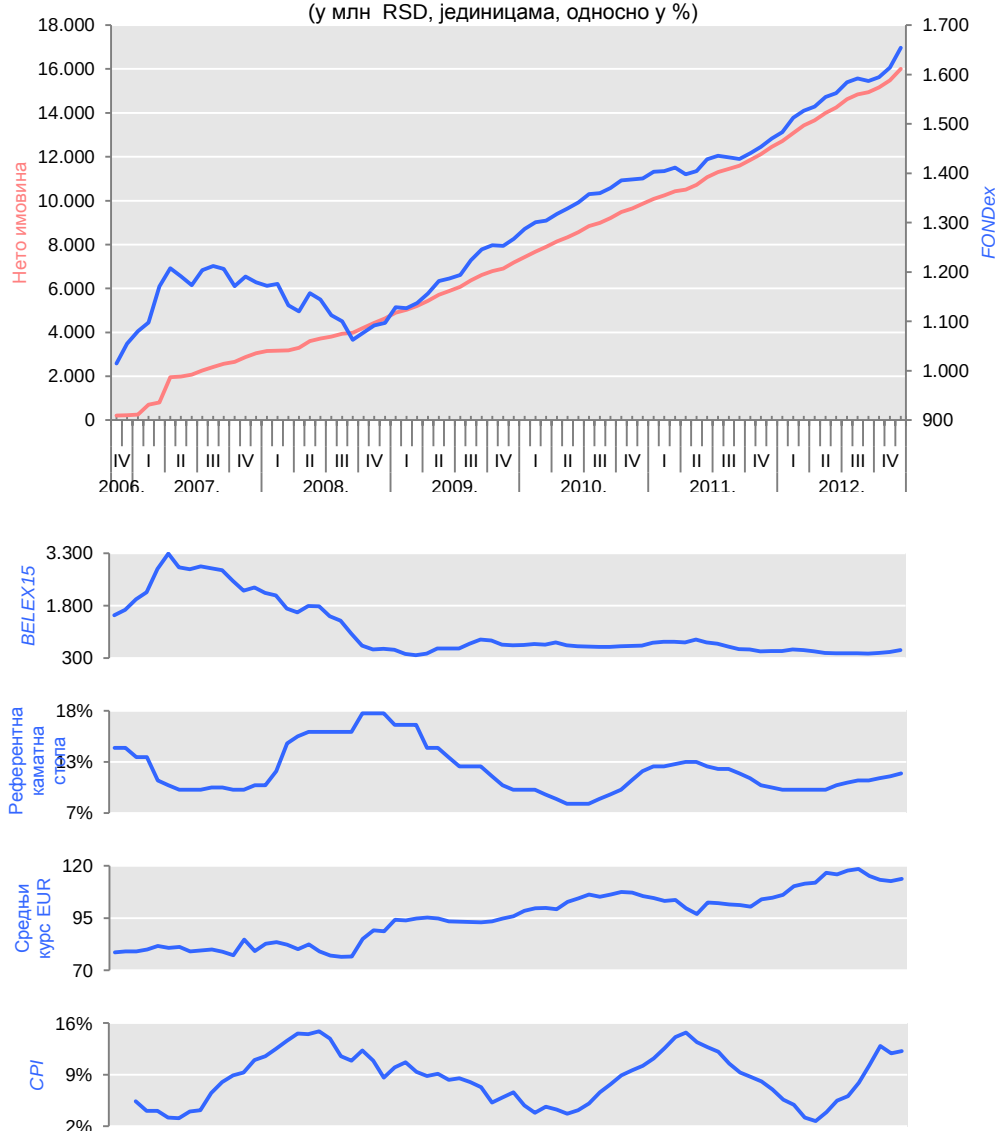
1. Увод

Од почетка пословања добровољних пензијских фондова у Србији протекло је скоро шест година. У том периоду нето имовина фондова се непрекидно увећавала и на крају 2012. је износила 16,01 милијарду динара – у односу на претходно тромесечје забележен је раст од 7,1%, док раст за последњу годину дана износи 28,6%.

Од почетка пословања добровољних пензијских фондова нето имовина континуирано расте. На крају 2012. је износила преко 16 милијарди динара.

Кретање вредности нето имовине, FONDex-а и кључних показатеља од почетка пословања добровољних пензијских фондова

(у млн RSD, јединицама, односно у %)

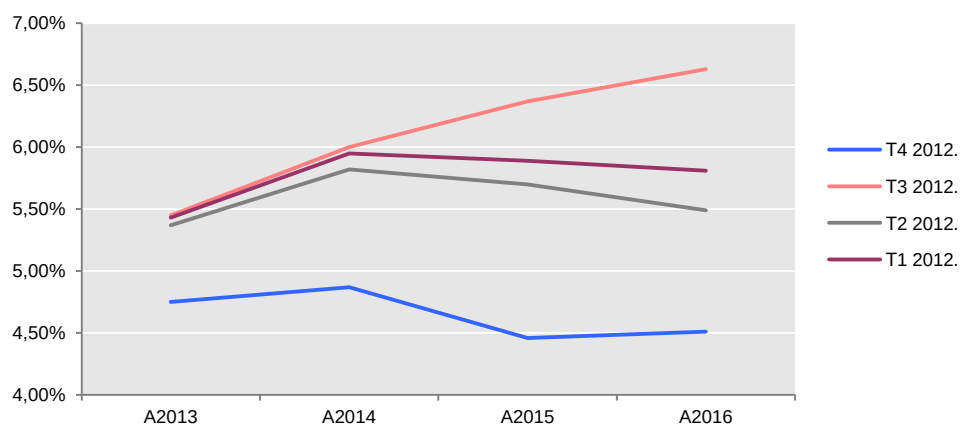
Извор: Народна банка Србије, Београдска берза и Републички завод за статистику.

Приноси фондова су током целог периода углавном били позитивни. На крају четвртог тромесечја 2012. године *FONDex*¹ је достигао вредност од 1.654,37 поена². Принос *FONDex*-а, који представља и пондерисан просек приноса свих фондова, у овом тромесечју је износио 4,3%, док принос за последњу годину дана износи 12,5%. Принос *FONDex*-а од почетка пословања³ износио је 8,6%.

На Београдској берзи током четвртог тромесечја забележен је знатан пораст цена акција – 21,6%, мерено индексом *BELEX15*⁴ (вредност индекса на крају децембра 523,89). Међутим, како је, након раста почетком године, овај индекс био у паду, раст за последњу годину дана износи 5%.

Ликвидност Београдске берзе и даље је слаба. Обим промета у четвртном тромесечју 2012. је износио 4,68 милијарди динара, што је на нивоу промета у претходним периодима, уколико се изузме треће тромесечје 2012. године (11,54 милијарде динара), када је промет био повећан делом због блок трансакција акцијама емитента „Бамби Банат“ а.д. Београд. У целој 2012. укупан обим промета је износио око 25 милијарди динара. Мерено бројем трансакција, активност на берзи у овом тромесечју је забележила пораст у односу на претходно тромесечје, са остварених око 131.000 трансакција, док је у целој 2012. години остварено 483.000 трансакција.

Крива приноса на обвезнице старе девизне штедње
(крај тромесечја)

Извор: Београдска берза.

На тржишту обвезница старе девизне штедње, на крају 2012. приноси су се кретали од 4,46% до 4,87% зависно од рочности, па се крива приноса померила

¹ *FONDex* је индекс који репрезентује кретање вредности инвестиционих јединица свих добровољних пензијских фондова на тржишту.

² *FONDex* је имао почетну вредност од 1.000 поена 15. новембра 2006. године, на дан када је први добровољни пензијски фонд почео с радом.

³ Годишња стопа.

⁴ Од укупног улагања фондова у акције, преко 90% се односи на акције које се налазе у корпи *BELEX15*, тако да овај индекс представља добар бенчмарк за акцијски део портфолија фондова.

надоле. У односу на претходно тромесечје, приноси су смањени од 70 базних поена за серију А2013 до чак 212 базних поена за серију А2016. У односу на крај 2011, приноси су такође смањени за око један процентни поен у просеку.

На примарном тржишту дужничких државних инструмената (трезорских записа и обвезница) у четвртном тромесечју је забележено смањење обима емисија, слично другом тромесечју 2012. И дисконтне стопе су забележиле пад у односу на претходно тромесечје.

Укупна тржишна вредност емисија деноминованих у динарима у четвртном тромесечју је износила око 67,6 милијарди динара, у односу на 81 милијарду из претходног тромесечја. Највише је емитовано једногодишњих инструмената (19,2 милијарде), осамнаестомесечних (16,1 милијарду) и трогодишњих (9,9 милијарди). У овом тромесечју поново су емитовани петогодишњи трезорски записи (4,2 милијарде).

Принос (дисконтна стопа) емитованих динарских државних дужничких инструмената, по рочности
(у %)

Рок доспећа	T4 2011.	T1 2012.	T2 2012.	T3 2012.	T4 2012.
3м	11,60%	-	-	12,99%	11,25%
6м	10,85%	10,48%	10,48%	13,49%	12,90%
12м	13,00%	12,69%	13,49%	14,59%	11,87%
18м	13,30%	13,10%	13,99%	14,97%	12,90%
24м	13,25%	13,49%	14,45%	14,45%	12,99%
36м	14,89%	14,70%	14,99%	15,99%	13,95%
60м	-	14,70%	15,01%	-	14,74%

Извор: Министарство финансија и привреде.

Тржишна вредност емитованих динарских државних дужничких инструмената, по рочности
(у млрд RSD)

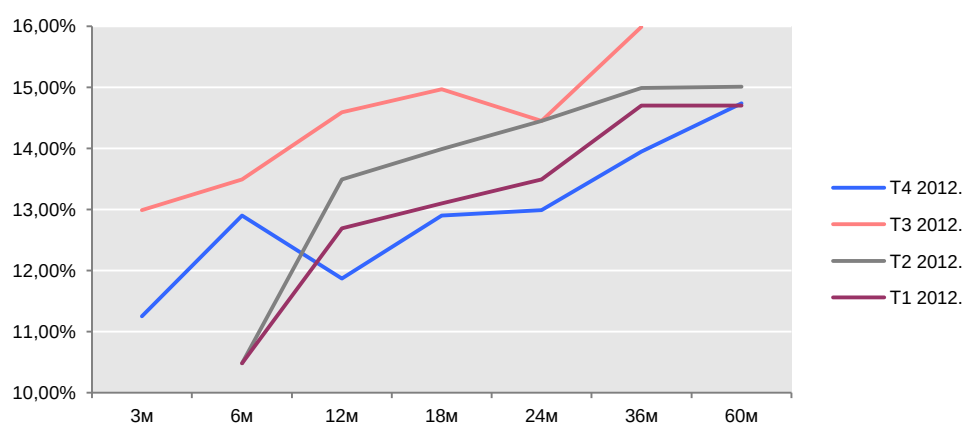
Рок доспећа	T4 2011.	T1 2012.	T2 2012.	T3 2012.	T4 2012.
3м	3,9	-	-	10,66	6,69
6м	10,9	14,1	4,87	12,11	8,27
12м	8,9	26,3	22,99	16,21	19,20
18м	3,9	5,1	13,21	11,66	16,08
24м	2,1	11,9	8,59	6,68	3,29
36м	1,7	17,1	4,67	23,67	9,89
60м	-	2,3	0,43	-	4,18
Укупно	31,4	76,7	54,75	80,98	67,61

Извор: Министарство финансија и привреде.

Укупна тржишна вредност емисија динарских инструмената у 2012. је износила 280,1 милијарду динара, а највише је емитовано једногодишњих инструмената (84,7 милијарди) и трогодишњих (55,3 милијарде).

У овом тромесечју, приноси до доспећа на динарске инструменте забележили су знатан пад у односу на ниво из претходног тромесечја – у просеку око два процентна поена. Приноси на једногодишње инструменте смањени су за скоро три процентна поена, а приноси за остале рочности у просеку за око 1,5 процентних поена.

Крива приноса на динарске државне дужничке инструменте
(крај тромесечја)

Извор: Министарство финансија.

У овом периоду емитовани су и евроденоминовани државни дужнички инструменти, у укупној вредности од око 113,9 милиона динара, и то једногодишњи (45 милиона динара) са стопом од 5,75% и осамнаестомесечни (68,9 милиона динара) са стопама од 5,85% и 5,05%.

Тренд јачања динара у односу на евро, који је почео у претходном тромесечју, настављен је у четвртом тромесечју. Тако је вредност динара порасла за 1,1% у односу на крај претходног тромесечја, док је у последњој години забележена депрецијација динара за 8,7%.

У четвртом тромесечју је дошло до успоравања инфлације. Индекс потрошачких цена (CPI) забележио је годишњи раст цена од 12,9% у октобру, 11,9% у новембру и 12,2% у децембру, док су месечне стопе раста цена биле 2,8%, 0% и -0,4%, респективно.

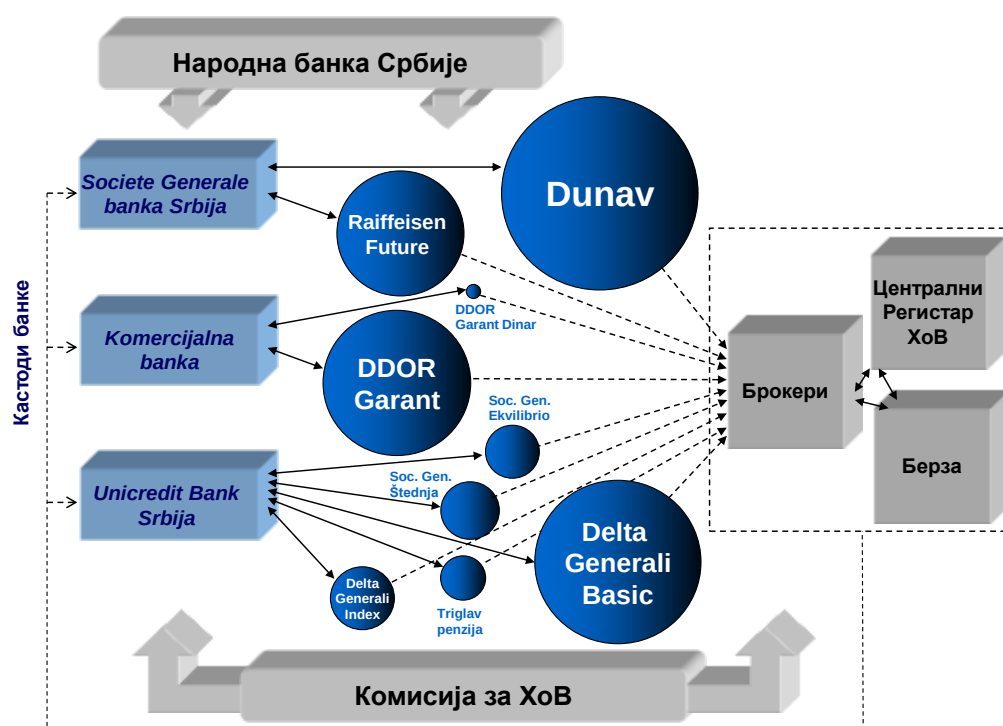
Референтна каматна стопа је повећана у четвртом тромесечју, тако да је на крају децембра износила 11,25% – 75 базних поена више у односу на крај трећег тромесечја, односно 150 базних поена више поредећи с крајем децембра претходне године. С растом референтне каматне стопе, порастао је ниво каматних стопа које фондови остварују на средства у динарима на кастоди рачунима – код свих фондова у истом износу (75 базних поена).

2. Пословање добровољних пензијских фондова

2.1. Учесници на тржишту

На тржишту добровољних пензијских фондова, на крају четвртог тромесечја пословало је пет друштава за управљање, који управљају имовином девет добровољних пензијских фондова, три кастоди банке и четири банке посредника⁵.

Слика: Учесници на тржишту добровољних пензијских фондова

У посматраном периоду, укупан број запослених у друштвима за управљање износио је 152, или за шест мање него на крају трећег тромесечја.

⁵ НЛБ банка а.д. Београд, Рајфајзен банка а.д. Београд, Фолксбанка а.д. Београд и Сосијете женерал банка Србија а.д. Београд.

2.2. Нето имовина добровољних пензијских фондова

Нето имовина фондова је на крају четвртог тромесечја износила 16,01 милијарду динара. У овом тромесечју остварен је раст нето имовине од 7,1%, а у односу на исти период претходне године раст од 28,6%. Највећи утицај на раст нето имовине у овом тромесечју имали су остварени приноси од улагања. На индивидуалне рачуне чланова уплаћено је 647,3 милиона динара, а укупне уплате чланова по одбитку накнаде при уплати износиле су 633,1 милион динара. С друге стране, чланови су по основу исплата у току овог тромесечја повукли 219,2 милиона динара, док је укупан износ накнада који су друштва наплатила у овом периоду 91,46 милиона динара.

Нето имовина је достигла 16,01 милијарду динара. Уплате доприноса у четвртом тромесечју су износиле 647,3 милиона. Концентрација у сектору је и даље висока.

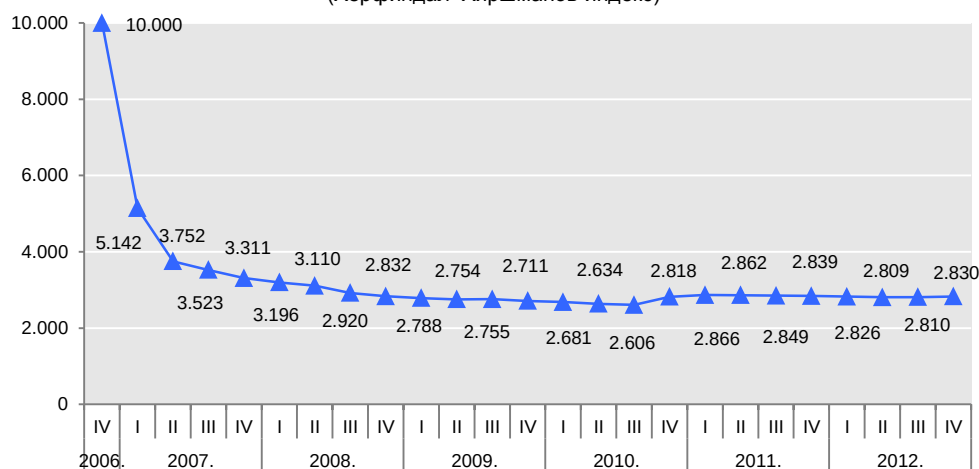
У целој 2012. години укупно је уплаћено доприноса у износу од 2,7 милијарди динара, чланови су кроз исплате повукли 751,7 милиона динара, а наплаћено је 344 милиона динара накнада.

Нето имовина у сектору на крају периода (у млрд RSD)

2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.			
					T1	T2	T3	T4
3,05	4,64	7,19	9,86	12,45	13,42	14,25	14,95	16,01

Извор: Народна банка Србије.

Концентрација у сектору на крају тромесечја (Херфиндал–Хиршманов индекс)

Извор: Народна банка Србије.

Тржиште добровољних пензијских фондова је и даље високо концентрисано. Тржишна концентрација у сектору⁶ је на крају овог тромесечја, мерена

⁶ Посматрано према учешћу у укупној нето имовини.

Херфиндал–Хиршмановим индексом, износила 2.830 поена, што је релативно висока вредност. Поред тога, уколико се фондови класификују по групама према величини нето имовине фонда у односу на висину нето имовине сектора, у групама „велики“ и „средњи“ налазе се по два фонда и они заједно заузимају преко 96% тржишта, док највећи фонд има удео од око 41%, што такође говори да је тржиште високо концентрисано.

Број фондова у групама подељеним према тржишном учешћу
(у јединицама)

Учешће у нето имовини (у %)	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.			
						T1	T2	T3	T4
Велики (20 и више)	3	2	2	3	2	2	2	2	2
Средњи (5 – 19,99)	-	2	3	1	2	2	2	2	2
Мали (0 – 4,99)	4	6	5	4	5	5	5	5	5

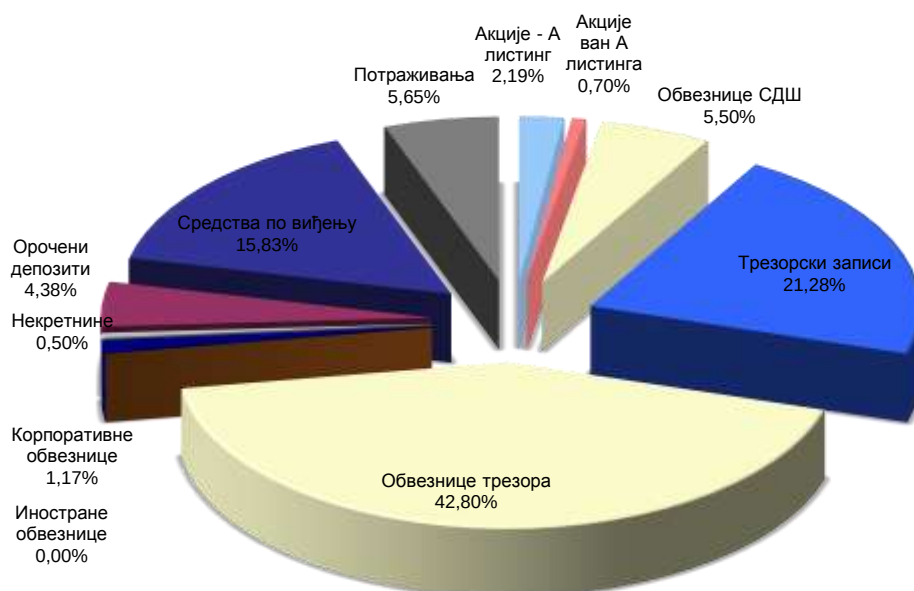
Извор: Народна банка Србије.

2.3. Структура имовине добровољних пензијских фондова

У четвртом тромесечју структура имовине фондова није знатније измењена. И даље највећи удео у укупној имовини фондова имају државне дужничке хартије од вредности од чак 69,6%, мада је тај удео мањи него у претходном тромесечју. Од тога обвезнице трезора чине 42,8% укупне имовине, трезорски записи 21,3%, а обвезнице старе девизне штедње 5,5%.

*Највише средстава уложено је у државне инструменте – 69,6%.
У страниј валути је 22,7% средстава.*

Структура укупне имовине фондова
(крај тромесечја)

Извор: Народна банка Србије.

Удео средстава по виђењу износио је 15,8%, што је за скоро десет процентних поена више у поређењу с претходним тромесечјем. Удео орочених депозита у укупној имовини фондова је око 4,4%, а учешће акција 2,9%. У непокретности је уложено тек 0,5% имовине фондова.

У иностраној валути – еврима, на крају четвртог тромесечја налазила се 3,71 милијарда динара, или 22,7% укупне имовине, а у домаћој валути 12,65 милијарди динара, или 77,3% укупне имовине. Током 2012. године учешће средстава деноминираних у еврима било је стабилно – између четвртине и петине укупних средстава.

Највећи део имовине, око 75%, изложен је ризику промене висине каматних стопа, што је и конзистентно с високим учешћем дужничких инструмената у портфолију фондова. Кредитни ризик такође је концентрисан у инвестицијама у државне дужничке инструменте.

2.4. Обим трговања пензијских фондова хартијама од вредности

Обим промета добровољних пензијских фондова у четвртом тромесечју је износио 4,56 милијарди динара, што приближно одговара стању из првог тромесечја 2012. У 2012. је забележен обим промета од 13,26 милијарди динара, нешто ниже у односу на претходни период.

Обим промета фондова је 4,56 милијарди динара. Највећи удео има ванберзанска продаја хартија од вредности.

Трговање добровољних пензијских фондова хартијама од вредности (у млрд RSD)

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.			
					T1	T2	T3	T4
Обим промета ХоВ	1,51	12,59	14,92	19,34	4,42	2,71	1,57	4,56
Куповина	1,07	8,12	8,12	10,6	2,95	1,69	0,93	1,50
Београдска берза	0,78	0,40	1,29	0,65	0,06	0,03	0,11	0,11
Ванберзанско трговање	0,25	0,38	0,30	1,30	-	0,06	0,01	-
Аукције државних ХоВ	0,03	7,34	6,53	8,64	2,89	1,61	0,81	1,40
Продаја	0,39	0,39	0,76	3,81	1,10	0,27	0,22	2,61
Београдска берза	0,09	0,05	0,56	0,43	0,05	0,05	0,08	0,16
Ванберзанско трговање	0,30	0,34	0,2	3,38	1,05	0,21	0,14	2,45
Доспеће	0,05	4,08	6,05	4,94	0,37	0,75	0,42	0,44
Однос куповине према продаји и доспећу	2,42	1,82	1,47	1,21	2,02	1,66	1,44	0,49
Учешће у укупном промету на Београдској берзи (у %)	1,20%	1,10%	7,60%	3,80%	2,10%	2,41%	1,67%	5,72%

Извор: Народна банка Србије и Београдска берза.

На страни куповине хартија од вредности, највећи део односио се на аукције државних дужничких инструмената, док је продаја на ванберзанском тржишту остварила знатан раст у односу на претходна тромесечја 2012. године. Учесће добровољних пензијских фондова у промету на Београдској берзи у четвртном тромесечју је износило око 5,7%.

2.5. Накнаде друштава за управљање

Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима прописује максималне процентуалне износе накнада које друштва за управљање могу да наплате члановима фонда. Накнаде друштва се састоје од накнаде приликом уплате доприноса и накнаде за управљање фондом. Накнада приликом уплате не може бити већа од 3%, а накнада за управљања од 2%, док накнада за пренос рачуна може бити наплаћена само у висини стварних трошкова преноса.

Накнаде за управљање биће ограничене на 1,25% након што нето имовина свих фондова достигне 0,75% бруто домаћег производа.

Усвајањем новог закона, почетком маја 2011. године измењене су и накнаде које друштва наплаћују, а које ће се примењивати када нето имовина свих фондова достигне 0,75% бруто домаћег производа. Предвиђено је да максимална накнада за управљање буде 1,25%, док висина накнаде приликом уплате неће бити законски ограничена. Тренутно је нето имовина на нивоу од око 0,49%⁷ бруто домаћег производа.

Накнаде су један од параметара које члан треба да има у виду приликом избора фонда, али овај параметар не треба посматрати изоловано. Висина накнаде зависи од инвестиционе политике, односно активности инвестирања. По правилу, активнији фондови, фондови који су намењени млађим особама, које ће уплаћивати доприносе у дужем периоду и у већем проценту инвестирати у сложеније инструменте, имају и веће накнаде, јер се од таквих фондова очекује и већи принос. Истовремено, они преузимају и већи ниво ризика. С друге стране, фонд који инвестира пасивно и у сигурније финансијске инструменте треба да има и мање накнаде. Инвестициону политику фонда (односно планирано улагање средстава чланова фонда), очекивани принос фонда и ниво ризика који фонд (односно члан) преузима, као и накнаде које друштва наплаћују, треба посматрати заједно приликом доношења одлуке о избору фонда.

Од почетка пословања друштва су наплаћивала накнаду за управљање 2%, али се она приликом уплате смањивала и на крају четвртог тромесечја била је на нивоу од 2,15%. Однос две накнаде променио се од почетка пословања друштава,

⁷ Извор БДП-а: База података републичког завода за статистику – Квартални бруто домаћи производ у текућим ценама, недесезонирани подаци.

када је био већи у корист накнаде приликом уплате, до данас, када накнаде за управљање чине близу 85% укупно наплаћених накнада. Оваква промена односа две накнаде настала је као последица раста нето вредности имовине фонда и све веће основе на коју се наплаћују накнаде за управљање.

Накнада приликом уплате, иако видљива на првом кораку, тј. при уплати средстава у фонд, није и највећи трошак за члана. То је трошак који члан плаћа само једном, као врсту улазне накнаде. Накнада за управљање се обрачунава свакодневно на вредност нето имовине фонда и директно је садржана у вредности инвестиционе јединице, тако да обрачуната и објављена вредност инвестиционе јединице јесте вредност након одбитка накнаде за управљање фондом. С даљим растом нето имовине, али и јачањем конкуренције између фондова, може се очекивати постепено смањивање накнаде за управљање.

Износ наплаћених накнада друштава за управљање
(у млн RSD)

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.			
						T1	T2	T3	T4
Накнада приликом уплате	43,5	56,9	54,9	59,3	57,9	15,1	16,2	14,7	14,12
Накнада за управљање	33,4	72,2	117,2	170,6	220,0	64,2	68,7	73,8	77,34

Извор: Народна банка Србије.

2.6. Трансакциони трошкови

Трансакциони трошкови су трошкови који настају по основу куповине и продаје хартија од вредности. Усвајањем новог закона, трошкови настали у вези с куповином, продајом и преносом хартија од вредности, и то накнаде централног регистра, берзанске накнаде, пореске обавезе и трошкови текућег одржавања непокретности у које је уложена имовина фонда, наплаћују се из имовине фонда. Остали трошкови иду на терет друштва за управљање. Највећим делом то су трошкови брокера преко којих друштва обављају трансакције.

Највећи удео у трансакционим трошковима имају управо брокерске накнаде и накнаде кастоди банке. Трансакциони трошкови су у директној вези са обимом трговања друштава за управљање и врстама инструмената којима се тргује. Највеће трошкове имају трансакције акцијама на Београдској берзи, док су најмањи трошкови у трговини трезорским записима. У четвртом тромесечју, од укупних трансакционих трошкова, 74% су чинили трошкови које сноси друштво за управљање, а 26% трошкови које сноси фонд.

Како је на почетку пословања друштава за управљање обим трговања био релативно висок, нарочито акцијама на Београдској берзи, и трансакциони трошкови су били највећи у том периоду. С почетком економске кризе и активности друштава су смањене, а инвестиције усмерене на сигурније инструменте, који са собом носе и ниже трошкове. Од 2009. године поново

долази до раста ових трошкова, као последица смањења средстава на трансакционим рачунима и преусмеравања на трезорске записе Републике Србије и постепеног повећања трговине акцијама. Исто тако, с растом нето имовине повећавају се и вредности трансакције фондова у апсолутном износу. Крајем 2011. године знатно су опали трансакциони трошкови. Такав тренд је настављен и током 2012. године.

Износ трансакционих трошкова (у млн RSD)									
	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.			
						T1	T2	T3	T4
Укупно	10,0	5,3	7,4	9,7	7,0	1,3	1,1	0,9	1,4
Брокерске накнаде	4,5	2,2	3,8	4,5	2,9	0,6	0,4	0,4	0,6
Накнаде кастоди банке	1,8	1,5	2,0	2,4	2,2	0,4	0,4	0,3	0,4
Берзанске накнаде	1,6	0,8	0,4	1,1	0,8	0,1	0,0	0,1	0,1
Накнаде централног регистра	1,0	0,6	1,2	1,5	1,1	0,2	0,2	0,2	0,3
Остали трошкови	1,1	0,2	-	-	-	-	0,0	-	-

Извор: Народна банка Србије.

Инвестиционе политике добровољних пензијских фондова такве су да се у структури фондова налазе углавном дугорочне дужничке хартије од вредности, а да је удео акција релативно низак. Таква структура утиче да и износи трансакционих трошкова буду ниски – око 0,01% у односу на нето имовину фондова на крају четвртог тромесечја.

2.7. Број и структура корисника добровољних пензијских фондова

На крају четвртог тромесечја, у фази акумулације⁸ налазило се укупно 179.823 корисника⁹ са 240.369 склопљених уговора о чланству¹⁰ у добровољном пензијском фонду. Истовремено, 64 корисника са 78 уговора о

У четвртом тромесечју је забележено 3.277 нових уговора о чланству и 3.137 нових корисника.

⁸ Чланство у фонду дели се на две фазе – фазу акумулације (период у коме се уплаћују средства) и фазу повлачења средстава (период када члан повлачи акумулирана средства).

⁹ Број корисника је број особа које су чланови добровољног пензијског фонда (или фондова). Овај број је мањи од броја уговора о чланству, с обзиром на то да велики број корисника има више од једног склопљеног уговора о чланству у истом или у различитим фондовима.

¹⁰ Број уговора о чланству је збир броја индивидуалних уговора о чланству и броја чланова свих пензијских планова.

чланству, који се налазе у фази повлачења средстава, примају програмиране исплате. (Сви подаци у даљем тексту овог одељка, осим ако није другачије назначено, односе се само на кориснике у фази акумулације.)

У периоду од 2008. до 2011. године раст броја корисника био је најизраженији током 2009. и 2011. године, с близу 9.000, односно 8.000 нових корисника, док се у 2010. број корисника незнатно увећавао. Тренд раста настављен је и током 2012. године, када се број корисника повећао за око 5.000.

Број уговора и број корисника (у хиљадама)									
	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.			
						T1	T2	T3	T4
Број уговора	158,5	201,6	215,7	220,4	234,4	235,8	236,9	237,1	240,4
Број корисника	- ¹¹	156,0	165,2	166,8	174,9	175,8	176,2	176,7	179,8
Удео активних корисника у укупном броју (у %) ¹²	-	41,1%	34,9%	33,6%	35,1%	35,5%	32,9%	31,3%	30,5%

Извор: Народна банка Србије.

Уколико узмемо у обзир да је проценат активних корисника (у месецу) око 30% до 35% и да се он не мења од 2009. године, можемо претпоставити да већина тих корисника уплаћује доприносе у пензијске фондове сваког месеца.

Структура корисника по динамици уплате (у јединицама и у %)			
Корисници који су имали уплату	Период	Број корисника	Удео (%)
	1 месец	54.801	30,5%
	3 месеца	62.766	34,9%
	6 месеци	67.424	37,5%
	12 месеци	75.450	42,0%
	Од учлањења	(1) 151.569	84,3%
	Без средстава на рачунима	(2) 28.254	15,7%
	Укупно	(1+2) 179.823	

Извор: Народна банка Србије.

Просечан износ акумулираних средстава по кориснику зависи од висине уплата, приноса који фондови остварују и дужине периода акумулације средстава. Као последица раста сва три фактора јесте и раст просечних средстава на индивидуалним рачунима чланова. Просечан износ акумулираних средстава

¹¹ Подаци о броју корисника доступни су од јуна 2008. године.

¹² Проценат активних корисника представља просечан проценат активних корисника по месецима у периоду за који се односи.

на рачунима чланова који су до сада најмање једанпут уплатили допринос износи нешто преко 105.000 динара и у сталном је порасту.

Корисници добровољних пензијских фондова у Србији могу бити домаћа и страна лица. Број домаћих лица је вишеструко већи од броја страних лица, док је просечан износ средстава на рачунима страних лица око пет пута већи него код домаћих лица.

Просечан износ акумулираних средстава на крају периода (у хиљадама RSD)								
2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.			
					T1	T2	T3	T4
- ¹³	34,6	52,2	70,5	84,5	90,3	95,5	100,2	105,3
Извор: Народна банка Србије.								

На крају четвртог тромесечја, број корисника који су чланови два или више фондова износио је 34.879, или око 19% укупног броја.

Број корисника по броју фондова у којима су чланови (у јединицама)	
Број фондова	Број корисника
1	144.944
2	24.835
3	9.974
4	58
5	12
Извор: Народна банка Србије.	

Број корисника по броју закључених уговора о чланству (у јединицама)	
Број уговора	Број корисника
1	133.409
2	34.097
3	10.978
4	968
5	296
6	45
7	30
Извор: Народна банка Србије.	

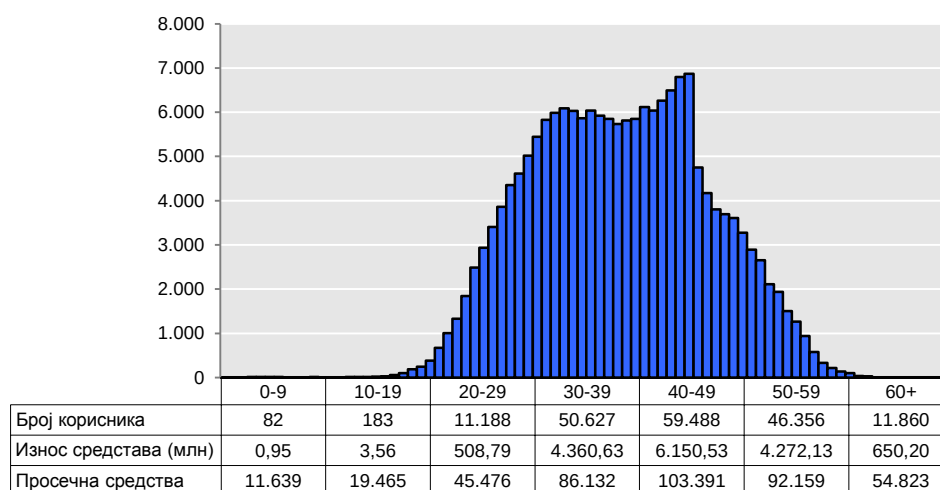
Структура корисника по полу и њихових средстава није се много променила у односу на претходне године. Већина корисника су мушкарци, који у укупном броју корисника учествују са око 59%. Овај однос се полако мења. Међутим, за разлику од претходних неколико тромесечја у којима је учешће жена у броју нових чланова било изнад 50%, у четвртом тромесечју тај проценат је износио 41%.

Просечна старост корисника добровољних пензијских фондова на крају четвртог тромесечја је износила близу 44 године, а највише корисника, преко 61%, старости је од 30–50 година. Оваква структура корисника је стална и не мења се од почетка рада фондова. Исто тако, проценат корисника који

¹³ Подаци о просечном износу акумулираних средстава доступни су од јуна 2008. године.

испуњавају старосни услов за повлачење средстава (навршене 53 године живота по старом закону) сличан је као у претходним годинама – око 21%.

Расподела корисника и акумулираних средстава по годинама живота
(у јединицама, односно у RSD)

Извор: Народна банка Србије.

2.8. Уплате доприноса, исплате средстава и пренос средстава

Осим у 2007. години, када се највећи број добровољних пензијских фондова оснивао и када су уплате биле најмање, укупни доприноси су били стабилни током година и кретали су се на нивоу од 2,2 до 2,5 милијарди динара годишње. Током 2012. уплате су износиле око 2,7 милијарди динара.

У 2012. години, укупне уплате доприноса биле су 2,7 милијарди динара.

У четвртном тромесечју уплата доприноса износила је око 647 милиона динара.

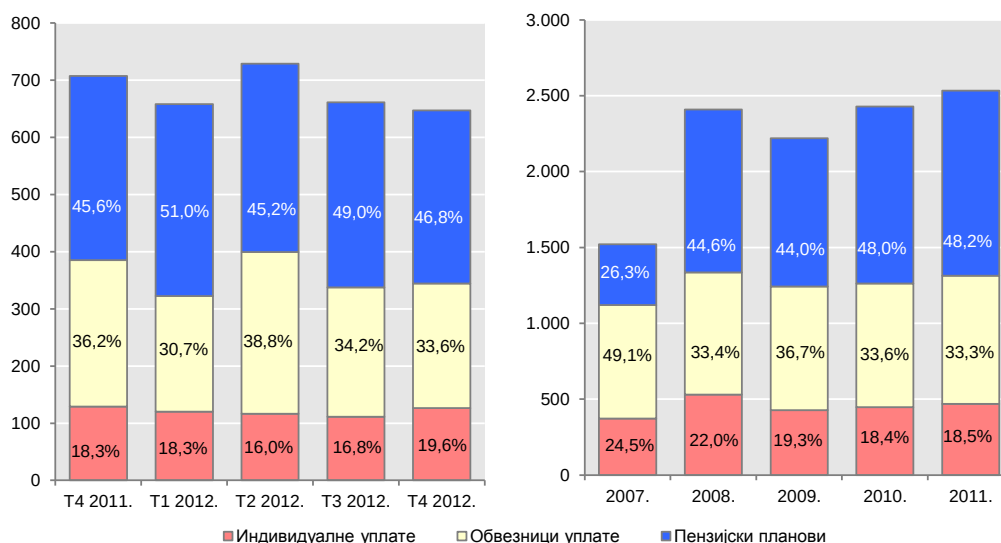
Укупне уплате доприноса у фондове
(у млрд RSD)

2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.			
					T1	T2	T3	T4
1,52	2,41	2,22	2,43	2,53	0,66	0,73	0,66	0,65

Извор: Народна банка Србије.

Од укупних доприноса 19,57% односило се на индивидуалне уплате, 33,60% на уплате послодаваца који као обвезници уплате својим запосленима уплаћују доприносе у пензијски фонд и око 46,83% на уплате преко пензијских планова. Овај однос се није много мењао од 2008. до данас.

Обим и структура укупних уплата доприноса
(у млн RSD, односно у %)

Извор: Народна банка Србије.

Иако постоји могућност и индивидуалних, највећи број уплата је преко обвезника уплата и пензијских планова. Компаније својим запосленима могу да уплаћују средства у фонд, остварујући тако уштеде путем пореских ослобађања, чиме показују висок степен одговорности према запосленима. Велики потенцијал за даљи раст броја чланова пензијских фондова управо је у великим компанијама с великим бројем запослених.

Исплате средстава највећим делом врше се једнократно. С обзиром на то да повлачење средстава врше чланови који испуњавају услове, а који притом нису дуго у фонду, па је и досадашња акумулирана сума релативно мала, овакав начин исплате је и очекиван. У даљем периоду може се очекивати повећање удела програмираних исплата и других начина повлачења с повећањем година акумулације средстава и суме средстава на рачунима, а нарочито са усвајањем новог закона, који прописује максимални износ који се може повући кроз једнократну исплату од 30%.

У 2012. години, укупне исплате корисницима биле су 751,7 милиона динара.

Укупне исплате средстава члановима фондова
(у млн RSD)

2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.			
					T1	T2	T3	T4
141,4	384,6	448,5	458,1	517,6	157,4	206,7	168,4	219,2

Извор: Народна банка Србије.

Исплате средстава из фондова се повећавају из године у годину. Оваква појава нормална је последица развоја система, јер ће се с повећањем доприноса и нето имовине, као и повећањем броја година функционисања система добровољних пензијских фондова, повећавати и исплата посматрано у апсолутним износима. Током четвртог тромесечја уплате су биле веће од исплата за око 428 милиона динара. Међутим, оно што не одговара природи добровољних пензијских фондова јесте да се средства углавном повлаче чим корисник испуни услове за повлачење и пре него што је стекао услов за државну пензију. Један од разлога је кратак период уплата и мала акумулирана средства.

Трансфери представљају пренос средстава из једног фонда у други. Члан фонда из било ког разлога може пренети део или сва своја средства из једног фонда у други, плаћајући при томе само стварне трошкове преноса.

Највећи трансфери забележени су током 2008. године. У другој половини 2011. забележени су нижи трансфери у односу на просек претходних година и износили су око 27 милиона динара. Тренд је настављен и у 2012, када су трансфери између фондова износили око 72,4 милиона динара.

У 2012. години, укупни трансфери средстава између фондова износили су 72,3 милиона динара.

Укупни трансфери између фондова (у млн RSD)								
2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.			
					T1	T2	T3	T4
19,5	235,1	141,5	216,1	165,9	3,6	16,4	10,3	42,1
Извор: Народна банка Србије.								

3. Закључак

У новембру 2012. године навршило се шест година од почетка рада првог добровољног пензијског фонда у Србији. За то време, дешавања у светској економији, стање у земљи и пословни циљеви оснивача добровољних пензијских фондова утицали су да се ситуација на тржишту често мењала у погледу броја пензијских фондова и друштава за управљање. Од друге половине 2008. до почетка 2010. године, на тржишту је постојало девет друштава за управљање и десет фондова, док је на крају 2012. године пословало девет пензијских фондова, чијом имовином управља пет друштава за управљање. Смањење броја учесника у систему добровољних пензијских фондова настало је као последица спајања друштава за управљање, спајања фондова, као и преузимања права управљања фондом због повлачења с тржишта друштва које је до тада управљало тим фондом. Поред тога, три друштва за управљање основала су фондове различитих профила у смислу конзервативности улагања имовине или одређености за одређену валуту како би пружила могућност избора потенцијалним члановима који имају различите циљеве и афинитете.

Број корисника услуга добровољних пензијских фондова је у сталном порасту и на крају 2012. је износио 179.887. Подаци показују да учешће свих корисника услуга пензијских фондова у укупном броју становника износи око 2,5% и да је сваки десети запослени члан неког пензијског фонда. Имајући у виду ове податке, као и чињеницу да су друштва дефинисала минимални износ доприноса на нивоу који омогућава уплате износа које не би вршиле већи притисак на буџет чланова, чини се да постоји велики потенцијал за веће повећање броја корисника. Поред материјалног стања, које је несумњиво битан фактор који је утицао и који ће и у будућности имати значајну улогу у развоју система, проблем с којим се друштва сусрећу јесте недовољна информисаност становништва о постојању и начину функционисања пензијских фондова. Поред предузимања маркетиншких активности ради превазилажења овог проблема и привлачења потенцијалних чланова, друштва за управљање ангажују физичка лица која обављају послове информисања о пословању пензијских фондова. За сада постоји 429 лица која могу обављати те послове, тј. којима је Народна банка Србије издала дозволу на основу положеног стручног испита и задовољавања осталих потребних услова.

Нето имовина фондова је од почетка пословања фондова била у сталном порасту. У последње три године је просечно расла по стопи од око 30% годишње и на крају 2012. године је износила преко 16 милијарди динара (за преко 3,5 милијарди динара више него на крају 2011). Пораст имовине је био присутан и у периодима када су ефекти финансијске кризе били најизраженији. Током 2008. и почетком 2009. године, годишњи приноси фондова су бележили негативне вредности, али и у тренуцима када је годишњи пад *BELEX*-а достигао 80%, принос *FONDex*-а се није спустио испод 12%. Фондови су на време прилагодили

своје пословање ситуацији на финансијском тржишту кроз измену структуре улагања имовине и на тај начин ограничили и ублажили ефекте кризе. Ради заштите имовине чланова и смањивања изложености ризицима, средства фондова су преусмеравана у сигурније облике имовине, углавном државне хартије од вредности и ликвидна средства, док је смањивано улагање у акције као ризичније финансијске инструменте. Већ од краја првог тромесечја 2009. приноси фондова су почели да бележе позитивне вредности, да би на крају 2012. године принос *FONDex*-а износио 12,5%.

На структуру имовине фондова утицале су и појаве нових врста хартија од вредности у које је могуће улагати средства фонда, као што су трезорски записи, обвезнице Републике Србије с джим роковима доспећа, корпоративне обвезнице, као и акције предузећа НИС а.д. Нови Сад и Аеродром „Никола Тесла“. Појава нових инструмената је значајна за пословање пензијских фондова, јер се на тај начин проширују могућности за диверсификацију средстава и ефикасније управљање тржишним ризицима.

Током 2012. године, друштва су унапредила своје интерне акте којима се дефинишу основне смернице, у складу с којима се врши улагање имовине фондова. Унапређење инвестиционих политика, као основног документа који одређује усмереност фонда ка одређеним облицима имовине, од великог је значаја за чланове фонда, будући да им пружа најбитније информације о начину на који ће њихова средства бити улагана, планираној структури имовине и, у складу с тим, о изложености имовине појединим врстама ризика. На тај начин се члану омогућава да донесе одлуку о избору фонда чије је стратешко опредељење у складу с његовом склоношћу ка преузимању ризика и с циљевима које жели постићи улагањем у пензијски фонд.

На почетку пословања, накнаде које су друштва наплаћивала нису одступале од максималног износа накнада прописаних Законом. Међутим, с повећањем броја фондова и јачањем конкуренције дошло је до знатног снижавања накнаде при уплати, с обзиром на то да ниже накнаде представљају конкурентску предност приликом привлачења потенцијалних чланова. Тренутно само један фонд и даље примењује максималну накнаду при уплати утврђену Законом, док је код осталих фондова накнада дефинисана на нивоу 2,7%, односно 2,8% износа доприноса, уз могућност и већег снижења у зависности од износа уплате. Просечно наплаћена накнада при уплати је у 2012. години износила око 2,2% уплаћених доприноса. С порастом имовине фондова, расла је и основица на коју се обрачунава накнада за управљање, а самим тим и наплаћени износ по том основу, тако да је у 2012. накнада за управљање чинила преко 80% укупно наплаћених накнада. Само једно друштво код једног фонда прописује нижи износ накнаде за управљање у зависности од износа акумулираних средстава и оствареног приноса у односу на просек индустрије, док остала друштва наплаћују накнаду за управљање у износу од 2%, што представља максималну накнаду дозвољену Законом.

Усвајањем Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, који је ступио на снагу 2006. године, створен је регулаторни оквир којим је омогућено успостављање тзв. трећег стуба пензијског система. Пет година након тога, у мају 2011. године, усвојене су измене Закона, настале као резултат сагледавања потребе за превазилажењем одређених проблема који су уочени у дотадашњој пракси пословања пензијских фондова, као и потребе за усаглашавањем с регулативом и најбољом праксом пословања у области пензијских фондова. Након усвајања Закона, а с циљем усклађивања с његовим изменама, извршене су и измене 14 подзаконских аката којима се ближе уређују поједине области пословања друштава и фондова и унапређују одређени супервизорски процеси.

У вези са изменама Закона о привредним друштвима, друштва за управљање била су у обавези да организују своју управу на начин који је прописан новим законом, тако да су у току 2012. године сва друштва прибавила потребне сагласности од Народне банке Србије за избор чланова управе, а такође су вршила и усклађивање својих интерних аката с новонасталим променама.

Један од видова подстицаја развоја индустрије добровољних пензијских фондова јесте постојање пореских олакшица, којима се уплате појединаца и послодаваца до одређеног износа ослобађају плаћања пореза на доходак грађана, односно доприноса за обавезно социјално осигурање. У 2006. години, када су добровољни пензијски фондови започели пословање, висина неопорезивог доприноса је износила 3.000 динара и од тада се, на основу одлука Владе Републике Србије, врши усклађивање тог износа с висином инфлације у претходној години. У 2012. години неопорезиви износ доприноса је био 4.647 динара, а за 2013. је одређен износ од 5.214 динара. То представља додатни вид стимулације за послодавце да један део издвајања за своје запослене усмере на штедњу у добровољним пензијским фондовима.

Имајући у виду чињеницу да је на крају 2012. само 10,39% запослених у Србији истовремено и корисник услуга добровољних пензијских фондова, при чему свега 3,17% њих редовно (месечно) уплаћује доприносе, може се закључити да постоји велики потенцијал за даљи развој добровољних пензијских фондова на нашем тржишту. Истовремено, изражена је потреба за постојањем и развијањем пензијских фондова¹⁴, имајући у виду неповољан однос између броја запослених и пензионера, као и неповољну демографску структуру.

Међутим, и поред тога што је део реформе пензијског система који се односи на увођење пензијских фондова заснованих на акумулацији започет релативно касно (2006/2007), као и да су околности под којима су се добровољни пензијски фондови развијали биле неповољне (економска криза), до сада су постигнути

¹⁴ Упоредна пракса показује да је у Србији ниско учешће имовине пензијских фондова у бруто домаћем производу (0,45%), док је у другим земљама знатно више, као на пример у Пољској (15%), Словачкој (8,4%), Чешкој (6,5%), Естонији (5,2%), Македонији (3,6%) или високоразвијеним земљама попут Холандије (135%), Швајцарске (110%), Велике Британије (95%), Аустралије (93%) и САД (70%)

значајни резултати. За наставак развоја у овој области потребно је имати у виду да јасни сигнали о неопходности правовремене штедње за старост које грађанима упућују носиоци економске и социјалне политике позитивно утичу на даљи развој добровољних пензијских фондова, као и да се јачањем информисаности и едукације становништва о предностима штедње за старост јача и свест о потреби да се данас предузму кораци који ће обезбедити додатне приходе у будућности. У таквим околностима и уз јачање дијалога између послодаваца и запослених о обезбеђивању додатних прихода након краја радног века, могао би се очекивати убрзани развој добровољних пензијских фондова, а затим и остваривање позитивних ефеката које пензијски фондови доносе.

Додатак: финансијски извештаји друштава за управљање добровољним пензијским фондовима и добровољних пензијских фондова

i) Регулаторни оквир

Друштва за управљање воде пословне књиге и састављају финансијске извештаје, у складу са законом којим се уређује рачуноводство и ревизија и прописима Народне банке Србије.

Друштво за управљање, одвојено од својих, води пословне књиге и саставља финансијске извештаје за добровољне пензијске фондове којима управља.

Према Закону о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, друштво је у обавези да достави Народној банци Србије годишње финансијске извештаје за друштво, у оквиру којих одвојено приказује финансијске извештаје фондова којима управља, са извештајем екстерног ревизора до 31. марта текуће године за претходну годину.

Финансијски извештаји с мишљењем ревизора могу се наћи на сајту Народне банке Србије у делу [Списак друштава за управљање добровољним пензијским фондовима](#).

Одлукама Народне банке Србије регулисана је форма и садржина образаца финансијских извештаја друштава и фондова, на основу кога су друштва у обавези да доставе биланс стања, биланс успеха, извештај о токовима готовине, извештај о променама на капиталу, статистички анекс друштва за управљање, као и биланс стања – извештај о нето имовини, биланс успеха и извештај о променама на нето имовини добровољног пензијског фонда.

На тржишту је 31. децембра 2012. године пословало пет друштава за управљање и девет добровољних пензијских фондова.

ii) Финансијски извештаји друштава за управљање добровољним пензијским фондовима

Укупна билансна сума друштава за управљање добровољним пензијским фондовима је на дан 31. децембра 2012. године износила око 856 милиона динара, или за око 74 милиона мање у односу на 31. децембра 2011. године, када је износила око 930 милиона динара. Смањење вредности укупне билансне суме резултат је смањења броја друштава за управљање због добровољне ликвидације друштва за управљање добровољним пензијским фондом „Триглав” током 2012. године. У структури активе доминирају обртна средства, која чине око 79% укупне активе (87% у 2011), од чега је највише средстава уложено у краткорочне депозите и друге финансијске пласмане (73%). С друге стране, власнички капитал чини око 94% укупне пасиве (92% у 2011).

Ликвидност друштава за управљање је веома висока. Рацио текуће ликвидности индустрије износи око 20 (14 на крају 2011), што значи да је сваки

динар краткорочних обавеза покривен са 20 динара обртне имовине. Ригорозни рацио ликвидности, који показује с колико динара готовине је покривен сваки динар краткорочних обавеза, износи 0,4 (око 0,5 на крају 2011). Однос обртне имовине и укупних обавеза је око 13 (11 на крају 2011), тј. сваки динар обавеза је покривен са 13 динара обртне имовине.

Показатељи ликвидности друштва за управљање добровољним пензијским фондовима	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Рацио текуће ликвидности	19,9	21,3	32,2	38,0	14,2	20,0
Рацио ригорозне ликвидности	1,1	2,3	1,9	2,8	0,5	0,4
Однос обртне имовине и укупних обавеза	15,9	13,7	17,1	24,3	11,3	13,8

Извор: Народна банка Србије.

Друштва за управљање дужна су да ниво капитала држе изнад законом прописаног минимума, који износи милион евра у динарској противвредности. На нивоу индустрије, однос укупног капитала и законског минимума је 1,42 (1,37 на крају 2011). То значи да друштва у просеку имају око 42% више капитала од прописаног минимума.

С обзиром на то да је укупан број корисника добровољних пензијских фондова 179.823, по једном кориснику долази око 4.475 динара капитала друштва (4.906 у 2011. години).

Укупна нето имовина свих фондова којима управљају друштва на крају 2012. је износила нешто више од 16 милијарди динара. Сваки динар нето имовине фонда покривен је са 0,05 динара капитала друштва (0,07 у 2011). Вредност овог рачуна се такође смањује, будући да нето имовина свих фондова константно расте.

Показатељи капитала друштава за управљање добровољним пензијским фондовима	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Рацио укупног капитала	1,27	1,28	1,25	1,71	1,37	1,42
Капитал по броју корисника	-	6.532	6.517	6.474	4.906	4.475
Рацио капитала и укупне нето имовине	0,23	0,22	0,15	0,11	0,07	0,05

Извор: Народна банка Србије.

У 2012. години друштва за управљање су наставила да остварују добит. Укупан добитак свих друштва у 2012. је износио нешто више од 95 милиона динара (11 милиона у 2011). Четири друштва је у 2012. пословало позитивно, док је једно друштво остварило негативан резултат. Међутим, остварени резултат

друштва не утиче на имовину чланова фонда, јер је имовина друштва одвојена од имовине фонда.

У 2012. друштва су, на нивоу индустрије, остварила добитак од управљања фондовима. Приходе од основне делатности друштва чине приходи од накнада при уплати доприноса и приходи од накнада за управљање фондом, који су у 2012. износили 342 милиона динара (278 милиона динара у 2011). Они чине око 74,6% свих прихода које друштва остварују (65,5% у 2011). Укупни трошкови друштва који се односе на управљање фондовима (трошкови у вези са улагањем имовине фондова, трошкови маркетинга, трошкови услуга кастоди банке, трошкови посредника и други трошкови управљања фондовима) у 2012. су износили око 30 милиона динара, тако да је остварена добит од управљања фондовима у износу од око 312 милиона динара (246 милиона динара у 2011).

У структури прихода, после прихода од накнада, значајно учешће имају финансијски приходи, који су у 2012. износили око 109 милиона динара (133 милиона динара у 2011).

У структури расхода највећи удео имају трошкови зарада, који износе око 201 милион динара (190 милиона динара у 2011), и трошкови амортизације, резервисања, услуга и други пословни расходи, који износе 108 милиона динара (126 милиона динара у 2011).

Просечна месечна бруто зарада запослених у друштвима за управљање, на нивоу сектора, износи око 143.590 динара (129.294 у 2011).

Друштва за управљање су у 2012. остварили укупан принос на капитал (*ROE*) у износу 11,5% (1,2% у 2011) и принос на укупна улагања (*ROA*) у износу од 10,7% (1,1% у 2011). Такође, остварен профит по кориснику и доприносу има тенденцију раста у односу на претходне године.

Показатељи профитабилности друштава за управљање добровољним пензијским фондовима						
	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
<i>ROE</i>	-51,7%	-29,5%	-15,7%	-3,3%	1,2%	11,5%
<i>ROA</i>	-48,7%	-27,6%	-14,8%	-3,2%	1,1%	10,7%
Профит друштва по кориснику	-	-1.626,2	-994,4	-215,6	65,3	530,1
Профит друштва по доприносу	-0,16	-0,10	-0,07	-0,01	0,00	0,04
Рацио прихода од накнада и укупних прихода	50,8%	50,7%	53,6%	62,2%	65,5%	74,6%
Извор: Народна банка Србије.						

Трошкови маркетинга имају значајан утицај на повећање броја корисника фондова и износ уплаћених доприноса. С тим у вези, рацио маркетиншких трошкова и броја нових корисника у 2012. години износи 2.001, што значи да су за сваког новог корисника друштва у просеку уложила 2.001 динар у маркетиншке активности. Рацио маркетиншких трошкова и доприноса

уплаћених током 2012. године износи 0,004, што значи да је за сваких 1.000 динара доприноса друштво уложило четири динара у маркетиншке активности.

Показатељи маркетиншких активности друштава за управљање добровољним пензијским фондовима						
	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Рацио маркетиншких трошкова и броја нових корисника	-	-	2.115	6.711	1.526	2.001
Рацио маркетиншких трошкова и доприноса у том периоду	0,058	0,022	0,008	0,003	0,005	0,004

Извор: Народна банка Србије.

iii) Финансијски извештаји добровољних пензијских фондова

Укупна имовина фондова је на дан 31. децембра 2012. износила 16,4 милијарде динара, а на крају 2011. године 12,5 милијарди динара, те је у току 2012. укупна имовина фондова увећана 31%. У структури укупне имовине и даље доминирају државне хартије од вредности, које чине око 70% укупне имовине фондова (75% на крају 2011).

Обавезе добровољних пензијских фондова обухватају обавезе према друштву за управљање, обавезе по основу чланства и друге обавезе из пословања. На крају 2012. обавезе добровољних пензијских фондова износиле су око 354 милиона динара, за разлику од краја 2011, када су износиле 41 милион динара. На знатно повећање вредности обавеза фондова највише је утицало тренутно повећање обавеза за несалдиране хартије од вредности.

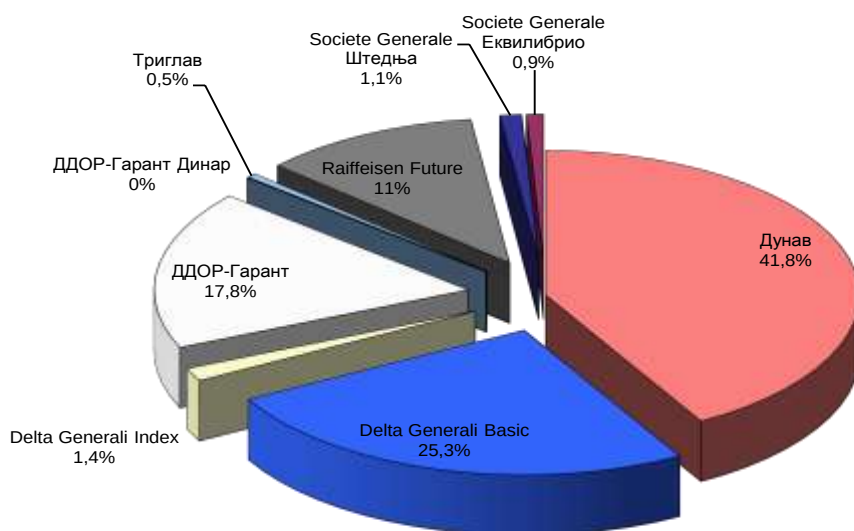
Нето имовина добровољних пензијских фондова је на дан 31. децембра 2012. износила око 16 милијарди динара, или за око 29% више у односу на 31. децембра 2011. године (на крају 2011. године нето имовина добровољних пензијских фондова је износила око 12,4 милијарде динара). На повећање нето имовине добровољних пензијских фондова највише су утицале нето уплате доприноса (1,9 милијарди динара), које углавном потичу од уплата послодаваца (75% укупних уплата), као и остварена добит током 2012. године (1,7 милијарди динара).

Стопе раста имовине сектора добровољних пензијских фондова						
	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Стопа раста укупне имовине	1250%	53%	55%	37%	26%	31%
Стопа раста нето имовине	1248%	52%	55%	37%	26%	29%

Извор: Народна банка Србије.

Од укупног износа имовине, око 67% се односи на имовину два највећа фонда, док чак пет фондова имају удео у нето имовини сектора мањи од 2%.

Учешће добровољних пензијских фондова у нето имовини сектора
(стање на дан 31.12.2012)

Током 2012. године свих девет фондова је остварило позитивне резултате, тако да је укупна остварена добит на нивоу сектора износила 1,7 милијарди динара, што је повећање остварене добити за 165% у односу на добит остварену током 2011. године (633 милиона динара).

Укупни остварени приходи у 2012. су износили 4,5 милијарди динара (3,0 милијарди у 2011). Највећи део прихода потиче од усклађивања вредности хартија од вредности које се налазе у портфолијима фондова (2,7 милијарди динара), позитивних курсних разлика (0,9 милијарди динара) и прихода од камата (0,7 милијарди динара).

Расходи фондова у 2012. години износили су 2,8 милијарди динара (2,4 милијарде динара у 2011). У структури расхода највећи удео имају губици од усклађивања вредности хартија од вредности (1,7 милијарди динара), негативне курсне разлике (0,7 милијарди динара) и трошкови накнада друштвима (0,3 милијарде динара).

Однос добитка и укупне имовине у 2012. је износио 11,6% (5,6% у 2011. години), што значи да фондови у просеку остварују 0,116 динара добити на динар имовине којом управљају. Однос добитка и нето имовине у истом периоду износи 11,8% (5,7% у 2011).

Показатељи профитабилности пословања фондова

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Стопа добитка и укупне имовине	3,1%	-6,3%	13,9%	7,4%	5,6%	11,6%
Стопа добитка и нето имовине	3,1%	-6,3%	14,0%	7,4%	5,7%	11,8%

Извор: Народна банка Србије.

iv) Прилози

Финансијски извештаји друштава за управљање добровољним пензијским фондовима

Прилог 1. Биланс стања друштава за управљање на дан 31. децембра 2012.

Прилог 2. Биланс успеха друштава за управљање за 2012.

Прилог 3. Извештај о новчаним токовима за 2012.

Финансијски извештаји добровољних пензијских фондова

Прилог 4. Биланс стања добровољних пензијских фондова на дан 31. децембра 2012.

Прилог 5. Биланс успеха добровољних пензијских фондова за 2012.

Прилог 6. Извештај о променама на нето имовини за 2012.

Прилог 1. Биланс стања друштава за управљање добровољним пензијским фондовима на дан 31. децембра 2012.

Биланс стања друштава за управљање добровољним пензијским фондовима на дан 31. децембра 2012. (у хиљадама динара)						
АКТИВА	Дунав	Delta Generali	ДДОР-Гарант	Raiffeisen Future	Societe Generale	Сектор
Стална средства	44.086	25.975	107.996	1.002	2.116	181.175
Нематеријална улагања	995	80	5.482	42	1.396	7.995
Некретнине и опрема	7.763	1.819	3.622	178	720	14.102
Инвестиционе некретнине						
Дугорочне ХоВ које се држе до доспећа	35.328	24.057	98.702			158.087
ХоВ расположиве за продају						
Дугорочни депозити и други финансијски пласмани						
Одложена пореска средства		19	190	782		991
Стална средства намењена продаји						
Обртна средства	146.002	202.640	42.696	159.319	123.996	674.653
Залихе	634					634
Потраживања за више плаћен порез на добит	380					380
Друга потраживања и АВР	15.844	10.015	5.801	3.717	1.982	37.359
Краткорочни део дугорочних финансијских пласмана		117.974				117.974
Краткорочни депозити и други финансијски пласмани	108.595	10.000	7.000	155.602	118.000	399.197
Краткорочне ХоВ које се држе до доспећа	18.710	59.664	26.144			104.518
ХоВ расположиве за продају	1					1
ХоВ по поштој вредности кроз биланс успеха	662					662
Готовина и готовински еквиваленти	1.176	4.987	3.751		4.014	13.928
Укупна актива	190.088	228.615	150.692	160.321	126.112	855.828

Биланс стања друштава за управљање добровољним пензијским фондовима на дан 31. децембра 2012. – наставак
 (у хиљадама динара)

ПАСИВА	Дунав	Delta Generali	ДДОР-Гарант	Raiffeisen Future	Societe Generale	Сектор
Основни капитал	116.742	135.000	138.691	143.200	197.410	731.043
Емисиона премија				2		2
Законске, статутарне и сличне резерве	18	31.209		3		31.230
Ревалоризационе резерве						
Нереализовани добици по основу ХоВ						
Нереализовани губици по основу ХоВ						
Нераспоређена добит	54.626	46.693	7.776	11.307		120.402
Непокривени губитак					78.040	78.040
Сопствене акције						
Укупни капитал	171.386	212.902	146.467	154.512	119.370	804.637
Обавезе						
Дугорочне обавезе	6.687	4.373	2.926	2.834	647	17.467
Дугорочна резервисања	6.687	4.373	2.926	2.834	633	17.453
Дугорочне обавезе према повезаним лицима						
Обавезе по основу дугорочних ХоВ						
Дугорочни кредити						
Дугорочне обавезе по основу закона						
Друге дугорочне финансијске обавезе						
Одложене пореске обавезе					14	14
Краткорочне обавезе	12.015	11.340	1.299	2.975	6.095	33.724
Краткорочне финансијске обавезе	1					1
Обавезе из пословања и ПВР	1.999	2.216	1.299	2.948	4.289	12.751
Обавезе по основу зарада и накнада зарада	10.015	8.315			1.806	20.136
Обавезе за стална средства намењена продаји						
Обавезе по основу текућег пореза на добит		809		27		836
Укупне обавезе	18.702	15.713	4.225	5.809	6.742	51.191
Укупна пасива	190.088	228.615	150.692	160.321	126.112	855.828
Извор: Народна банка Србије.						

Прилог 2. Биланс успеха друштава за управљање добровољним пензијским фондовима за 2012.

Биланс успеха друштава за управљање добровољним пензијским фондовима за 2012. (у хиљадама динара)						
	Дунав	Delta Generali	ДДОР-Гарант	Raiffeisen Future	Societe Generale	Сектор
Приходи од накнада при уплати доприноса	21.736	16.082	11.344	8.310	2.277	59.749
Приходи накнада за управљање фондовима	117.499	75.109	52.466	32.126	4.925	282.125
Други приходи од управљања фондовима						
Трошкови у вези са улагањем имовине фондова	1.092	2.152	339	254	593	4.430
Трошкови маркетинга	629	4.244	2.211	580	2.249	9.913
Трошкови услуга кастоди банке	4.570	3.217	2.201	1.120	392	11.500
Трошкови посредника	77		8	285	1.843	2.213
Трошкови инвестиционог истраживања						
Други расходи управљања фондовима	952	1.091				2.043
Добит/губитак од управљања фондовима	131.915	80.487	59.051	38.197	2.125	311.775
Други пословни приходи	877	37	9	2.385	142	3450
Нето добици од продаје финансијских пласмана	387			274		661
Нето губици од продаје финансијских пласмана						
Трошкови зарада, накнада зарада и други лични расходи	75.127	41.769	25.942	30.181	28.396	201.415
Трошкови амортизације, резервисања, услуга и други пословни расходи	36.399	10.918	29.033	16.922	14.234	107.506
Финансијски приходи	25.812	25.355	28.385	13.542	16.353	109.447
Финансијски расходи	5.300	1.066	12.154	112	53	18.685
Приходи од усклађивања вредности имовине				2.661		2.661
Расходи од усклађивања вредности имовине						
Добит/губитак из редовног пословања пре опорезивања	42.165	52.126	20.316	9.844	-24.063	100.388
Добит пословања које се обуставља						
Губитак пословања које се обуставља						
Добит од повећања одложених пореских средстава и смањења одложених пореских обавеза		7	35	197	172	411
Губитак од смањења одложених пореских средстава и повећања одложених пореских обавеза						
Порез на добит		5.440		27		5.467
Добит/губитак	42.165	46.693	20.351	10.014	-23.891	95.332
Извор: Народна банка Србије.						

Прилог 3. Извештај о токовима готовине друштава за управљање добровољним пензијским фондовима за 2012.

Извештај о токовима готовине друштава за управљање добровољним пензијским фондовима за 2012. (у хиљадама динара)						
	Дунав	Delta Generali	ДДОР-Гарант	Raiffeisen Future	Societe Generale	Сектор
Новчани ток из пословних активности	25.377	-16.715	6.324	-5.977	-35.865	-26.856
Прилив готовине из пословних активности	137.725	92.785	62.884	40.516	9.708	343.618
Одлив готовине из пословних активности	112.348	109.500	56.560	46.493	45.573	370.474
Новчани ток из активности инвестирања	-32.439	10.986	29.107	5.977	38.338	51.969
Прилив готовине из активности инвестирања	104.979	244.220	112.653	59.177	248.938	769.967
Одлив готовине из активности инвестирања	137.418	233.234	83.546	53.200	210.600	717.998
Новчани ток из активности финансирања			-34.984			-34.984
Прилив готовине из активности финансирања						0
Одлив готовине из активности финансирања			34.984			34.984
Нето повећање/смањење готовине	-7.062	-5.729	447		2.473	-9.871
Стање готовине на почетку периода	8.291	10.589	2.777		1.541	23.198
Позитивне курсне разлике	15	135	1.448			1.598
Негативне курсне разлике	68	8	921			997
Стање готовине на крају периода	1.176	4.987	3.751		4.014	13.928
Извор: Народна банка Србије.						

Прилог 4. Биланс стања добровољних пензијских фондова на дан 31. децембра 2012.

Биланс стања добровољних пензијских фондова на дан 31. децембра 2012.

(у хиљадама динара)

ИМОВИНА	Дунав	Delta Generali Basic	Delta Generali Index	ДДОР- Гарант	ДДОР- Гарант Динар	Триглав	Raiffeisen Future	Societe Generale Штедња	Societe Generale Еквилибрио	Сектор
Готовина	1.241.602	1.053.200	10.194	4.861	710	27.573	243.447	4.657	3.235	2.589.479
Потраживања од друштва за управљање фондом	39	781	62	16		3	3	31	29	964
Друга потраживања	185.408	696.585	40.939	1.251	5	66	439		7	924.700
ХоВ међународних финансијских институција, држава и централних банака	4.561.079	2.386.522	224.579	2.562.396	1.765	49.125	1.353.325	165.165	121.576	11.425.532
Дужничке хартије од вредности привредних друштава	52.969	47.060		52.969						152.998
Депозитне потврде										
Отворени инвестициони фондови				1						1
Акције	370.978	86.696		4.743			3.013		8.518	473.948
Депозити код банака	205.732	62.328		221.906		4.183	207.386	8.282	6.464	716.281
Непокретности	81.651									81.651
Укупна имовина	6.699.458	4.333.172	275.774	2.848.143	2.480	80.950	1.807.613	178.135	139.829	16.365.554
ОБАВЕЗЕ										
Обавезе према друштвима за управљање фондом	12.667	7.966	477	5.340	2	149	3.192	452	341	30.586
Друге обавезе из пословања		273.382	45.699	628					814	320.523
Обавезе по основу чланства		3.100	11				12			3.123
Укупне обавезе	12.667	284.448	46.187	5.968	2	149	3.204	452	1.155	354.232
НЕТО ИМОВИНА										
Нето уплате	5.025.608	3.136.946	177.596	2.450.480	2.211	62.907	1.401.254	152.819	119.788	12.529.609
Добит текуће године	757.181	427.987	22.058	265.323	222	7.265	166.912	15.774	13.093	1.675.815
Добит ранијих година	1.001.687	562.218	35.046	134.041	45	10.629	236.243	9.090	5.793	1.994.792
Губитак текуће године										
Губитак ранијих година	97.685	78.427	5.113	7.669						188.894
Нето имовина расположива за пензије	6.686.791	4.048.724	229.587	2.842.175	2.478	80.801	1.804.409	177.683	138.674	16.011.322

Извор: Народна банка Србије.

Прилог 5. Биланс успеха доброволјних пензијских фондова за 2012.

Биланс успеха доброволјних пензијских фондова за 2012.

(у хиљадама динара)

	Дунав	Delta Generali Basic	Delta Generali Index	ДДОР- Гарант	ДДОР- Гарант Динар	Триглав	Raiffeisen Future	Societe Generale Штедња	Societe Generale Еквилибрио	Сектор
Добици од продаје ХоВ и иј отворених инвестиционих фондова	49.671	32.560	155	37.481		1.448	271	320	106	122.012
Губици од продаје ХоВ и иј отворених инвестиционих фондова	142	27		25.286		1.293	264	160	53	27.225
Добици од усклађивања вредности ХоВ и иј отворених инвестиционих фондова	1.755.962	312.885	20.751	522.109	178	2.268	73.275	12.829	16.936	2.717.193
Губици од усклађивања вредности ХоВ и иј отворених инвестиционих фондова	1.065.391	285.974	16.691	340.544		1.900	8.043	8.813	12.698	1.740.054
Позитивне курсне разлике	110.690	380.176	80.914	292.644		9.829	26.136	11.826	6.023	918.238
Негативне курсне разлике	45.149	311.636	67.055	250.890		7.974	27.067	9.966	5.157	724.894
Добици од продаје непокретности										
Губици од продаје непокретности										
Добици од усклађивања вредности непокретности	34.584									34.584
Губици од усклађивања вредности непокретности	35.893									35.893
Приходи од камата	58.472	369.135	7.936	80.703	44	6.392	134.673	12.586	10.062	680.003
Приходи од дивиденди	12.834	2.435		1685		31	156		108	17.249
Приходи од закупа										
Други приходи	1			15		2				18
Трошкови накнада друштву за управљање фондом	117.499	71.285	3.824	52.388		1.516	32.126	2.763	2.162	283.563
Трошкови у вези с куповином, продајом и преносом хартија од вредности	479	282	128	187		22	99	83	70	1.350
Трошкови текућег одржавања непокретности										
Други расходи	480			19				2	2	503
Добит/губитак	757.181	427.987	22.058	265.323	222	7.265	166.912	15.774	13.093	1.675.815

Извор: Народна банка Србије.

Прилог 6. Извештај о променама на нето имовини за 2012.

Извештај о променама на нето имовини за 2012.

(у хиљадама динара)

	Дунав	Delta Generali Basic	Delta Generali Index	ДДОР- Гарант	ДДОР- Гарант Динар	Триглав	Raiffeisen Future	Societe Generale Штедња	Societe Generale Еквилибрио	Сектор
Нето имовина на дан 1. јануара	5.174.716	3.139.339	161.070	2.317.584	1.766	70.936	1.402.755	103.270	80.905	12.452.341
Добит текуће године	757.181	427.987	22.058	265.323	222	7.265	166.912	15.774	13.093	1.675.815
Губитак текуће године										
УПЛАТЕ										
Уплате чланова	140.063	136.301	9.412	97.328	215	3.299	134.352	47.188	34.710	602.868
Уплате послодаваца	893.497	549.236	24.612	344.747	374	7.372	186.213	14.159	11.791	2.032.001
Уплате других фондова по основу промене чланства	39.847	4.452	23.527	198			3.473	707	88	72.292
Нераспоређене уплате										
ИСПЛАТЕ										
Програмиране исплате	16.488	555		758			846	91	6	18.744
Исплате друштвима за осигурање										
Једнократне исплате	296.555	165.175	6.521	167.182		7.054	76.193	3.312	1.709	723.701
Исплате другим фондовима по основу промене чланства	5.470	42.842	4.571	9.662	99	1.017	8.456	12	198	72.327
Исплате по другим основама		19		5.403			3.801			9.223
Нето повећање/смањење нето имовине	1.512.075	909.385	68.517	524.591	712	9.865	401.654	74.413	57.769	3.558.981
Нето имовина на дан 31. децембра	6.686.791	4.048.724	229.587	2.842.175	2.478	80.801	1.804.409	177.683	138.674	16.011.322
Извор: Народна банка Србије.										